

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

**KOMPYUTER ILMLARI VA
MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI**
XALQARO ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI
TO'PLAMI
1-QISM

26-27-SENTABR
2025-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK
TEXNOLOGIYALARI**
mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami
(2025-yil 26-27-sentabr)
1-QISM

JIZZAX-2025

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2025-yil 26-27-sentabr. 355-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezlari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezlilarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

3. Новикова М. Мир "Персидских мотивов" // Вопросы литературы, 1975, №7. С.181.
4. Галкина-Федорук Е.М. О стиле поэзии Сергея Есенина. М., 1965. С.54-70.
5. Розенталь Д.Э., Голуб И.Б. Секреты стилистики. М, 2001. С.95.
6. Ernazarova M.N. Yesenin va Erkin Vohidov she'riyatida milliy qadriyatlar. Qo'qon DPI. Ilmiy xabarlar 2025-yil 6-son _1800-1804 b.
7. Ernazarova, M. N. (2025). S. Esenin and Erkin Vohidov: Linguo-Cultural Features of the Concept of Homeland and Native Land. European International Journal of Philological Sciences, 5(02), 15-18.

SUN'IY INTELLEKT VA FALSAFA UYG'UNLIGI

PhD, Allamuratova Nilufar Tangirovna

Jizzax Sambhram Universiteti

Ismatova Madina Furkatovna

Qozon federal universiteti Jizzax shahri talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqola sun'iy intellekt va falsafaning o'zaro bog'liqligini tahlil qiladi. XXI asr texnologiyalarining yuksalishi inson hayoti va tafakkuriga chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Sun'iy intellektning ontologik va gnoseologik jihatlari, axloqiy mas'uliyat, ijtimoiy tenglik va inson mohiyati masalalari muhokama qilinadi. Maqolada sun'iy intellektning inson ongiga ta'siri, axloqiy qarorlar qabul qilishdagi roli hamda ijtimoiy adolat masalalari falsafiy nuqtai nazardan o'rganilgan. Sun'iy intellektning rivojlanish jarayonida insoniyatning ma'naviy va falsafiy qadriyatlarini hisobga olish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar. Sun'iy intellekt, falsafa, ong, etika, gnoseologiya, ontologiya, ijtimoiy tenglik, inson mohiyati.

XXI asr ilm-fan va texnologiyalar taraqqiyotining eng katta yutuqlaridan biri sun'iy intellekt (SI) tizimlarining rivojlanishidir. Inson aqlining ayrim jarayonlarini texnik yo'l bilan amalga oshirish imkonini berib, iqtisodiy, ijtimoiy va ma'naviy sohalarda keng qo'llanilmoqda. U nafaqat iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda samaradorlikni oshirmoqda, balki falsafiy nuqtayi nazardan ham yangi savollarni kun tartibiga qo'ymoqda. "Insonning mohiyati nimada?", "Ong va iroda qanday namoyon bo'ladi?", "Axloqiy mas'uliyatni mashinaga yuklash mumkinmi?" kabi savollar zamonaviy falsafaning markazida turibdi.

Ontologiya va sun'iy intellekt

Ontologiya falsafaning mavjudlik va mavjudot mohiyatini o'rganadigan bo'limidir. Sun'iy intellekt an'anaviy mavjudlik tushunchasini kengaytirib, virtual va raqamli dunyo bilan uyg'unlashgan yangi ontologik muammolarni yuzaga chiqarmoqda. Bugungi kunda "aqlii texnologiyalar dunyosi" jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylangan.

Gnoseologiya va sun'iy intellekt

Gnoseologiya – bilish nazariyasi bo'lib, inson bilimining manbalari, shakllari va imkoniyatlarini o'rganadi. Sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash orqali yangi bilim modellarini yaratadi. Biroq u insonning ichki dunyosi va intuitiv qobiliyatlarini o'zida mujassam eta olmaydi. Shu sababli sun'iy intellekt haqiqatni anglash jarayonida inson tafakkurining to'liq o'rnini bosa olmaydi.

Falsafa va axloqiy masalalar

Sun'iy intellekt taraqqiyoti yangi axloqiy muammolarni keltirib chiqarmoqda. Masalan, avtonom qurilmalarning qarorlari oqibatida inson hayotiga xavf tug'lsa, javobgarlik kim zimmasiga yuklanadi? Mashinaning xatosi uchun kim huquqiy javob beradi? Bu kabi savollar texnik bilimlar bilan emas, balki falsafiy va huquqiy yondashuv bilan hal etilishi zarur.

Inson mohiyati va sun'iy intellekt

Falsafa doimo inson mohiyati haqida savol qo'yib kelgan: "Insonni inson qiladigan narsa nima?". Sun'iy intellekt ayrim funksiyalarni bajara olsa-da, insonning ma'naviyati, ijodiylik va axloqiylik uning asosiy mohiyatini tashkil etadi. Shu bois sun'iy intellekt insoniyatning texnik yordamchisi bo'lishi mumkin, lekin uning ruhiy va ma'naviy dunyosini almashtira olmaydi.

Falsafada "Insonni inson qiluvchi omillar" haqidagi bahslarda ong va aql birinchi darajali mezon sifatida ko'rsatiladi. Sun'iy intellekt esa ma'lum darajada inson tafakkurining ayrim jihatlarini takrorlay oladi: ma'lumotlarni qayta ishlash, tahlil qilish, o'rganish va muayyan qarorlarni taklif qilish. Ayniqsa, machine learning va deep learning kabi usullar SI ga inson aqliga xos bo'lgan o'rganish qobiliyatini taqlid qilish imkonini berdi. Biroq SI haligacha shaxsiy ong, hissiyot va ma'naviy kechinmalarga ega emas. U inson tafakkurining texnik qirralarini amalga oshirishi mumkin, lekin insoniylik mohiyati - ruhiy holatlar, intuitsiya va ma'naviyatdan yiroqdir. Shu jihatdan SI va inson ongi o'rtasida prinsipial farq mavjud. Sun'iy intellekt faqat nazariy emas, balki amaliy jihatdan ham axloqiy savollarni o'rtaga qo'ymoqda.

Masalan:

Avtonom qurilmalarning (dronlar, robotlar) qarorlari natijasida inson hayotiga xavf tug'lsa, mas'uliyat kim zimmasiga yuklanadi?

Mashina orqali qilingan xato uchun huquqiy javobgarlik kim zimmasiga tushadi?

Inson erki va mashina qarorlari orasida qanday muvozanat topish mumkin?

Bu savollarga javob berish uchun faqat texnik bilim yetarli emas, balki falsafiy va huquqiy yondashuv zarurdir.

Sun'iy intellekt ish o'rinlarini qisqartirib, ijtimoiy tengsizlikni kuchaytirishi mumkinmi?

Inson irodasi va SI chiqargan qarorlar o'rtasida qanday muvozanat ta'minlanishi lozim?

Bu savollarga javob berishda axloqshunoslik, huquqshunoslik va falsafa fanlarining o'zni beqiyos. Shu bois zamonaviy AI etikasi SI rivojlanishining asosiy yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Falsafiy tahlil SI rivojlanishini ikki asosiy:

Insonga yordamchi SI — inson aqlini qo‘llab-quvvatlaydi, qaror qabul qilishda, tibbiyotda, ta’limda va boshqa sohalarda samaradorlikni oshiradi.

Insonni almashtiruvchi SI — insonning ayrim vazifalarini to‘liq bajara boshlaydi va bu insoniylikning mohiyati, ma’naviy qimmatini va jamiyatdagi rolini qayta ko‘rib chiqishga majbur etadi.

Sun’iy intellekt — bu faqat texnik dastur yoki algoritmlar yig‘indisi emas, balki inson aql-zakovati va falsafiy tafakkurning yangi bosqichidir. U inson hayotini yengillashtirish bilan birga axloqiy va ma’naviy mas’uliyat masalalarini ham kuchaytiradi. Shuning uchun SI ni rivojlantirish jarayonida faqat texnik muvaffaqiyatlarni emas, balki falsafiy va axloqiy oqibatlarni ham hisobga olish zarur. Demak, kelajak taraqqiyoti uchun SI va falsafiy-ma’naviy qadriyatlar uyg‘unligi asosiy shart hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Quronov Sh. (2021). Falsafa: asosiy tushunchalar va yo‘nalishlar. Toshkent: “Fan va texnologiya”.
2. Abdullayev A. (2020). Sun’iy intellekt va ma’naviyat muammolari. Toshkent: “Yangi asr avlodi”.
3. Mirzayev I. (2019). “Inson va texnologiya uyg‘unligi” // Falsafa va hayot, №3, 45-52-b.
4. Chernishev A. (2022). Filosofiya iskusstvennogo intellekta. Moskva: Nauka.
5. Ilin V. (2019). Etika sifrovoy epoxi. Sankt-Peterburg: Piter.
6. Bostrom, N. (2014). Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. Oxford University Press.
7. Müller, V. C. (2025). Philosophy of AI: A Structured Overview. In: The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence. Cambridge University Press.

THE ROLE OF MOTIVATION IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Tugalov Ismat Xatamovich

O‘zbekiston Milliy universitetning Jizzax filiali

Hotamova Jasmina Bobir qizi

O‘zbekiston Milliy universitetning Jizzax filiali talabasi

jasminahotamova8@gmail.com

Annotation: This paper explores the importance of motivation in learning a foreign language. Motivation can be categorized into intrinsic and extrinsic factors, both of which significantly influence learners’ engagement and progress. Intrinsic motivation is driven by personal interest and self-development, while extrinsic motivation is linked to external goals such as exams, jobs, or study opportunities. Teachers play a crucial role in sustaining motivation by applying interactive methods, recognizing students’ achievements, and using modern technologies. The study